

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

571. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO –
W PEŁNI FIZYCZNA SESJA PLENARNA, 13.7.2022–14.7.2022

Rezolucja Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wkład w program prac Komisji Europejskiej na 2023 r.”

(2022/C 443/01)

Sprawozdawcy: **Marija MINCZEWA**

Stefano PALMIERI

Kinga JOÓ

Podstawa prawna	Art. 52 ust. 4 Regulaminu wewnętrznego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	14.7.2022
Sesja plenarna nr	571
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	196/0/0

1. Wprowadzenie

1.1. Zarówno pandemia, jak i wojna w Ukrainie pokazały, że UE musi być dobrze przygotowana na nieoczekiwane wydarzenia. W tym kontekście należy podkreślić rolę działań prognostycznych w wykrywaniu słabych sygnałów i nakreślaniu różnych scenariuszy, a tym samym przygotowywaniu podstaw do zwiększenia odporności, przeciwdziałania zagrożeniom i wykorzystywania pojawiających się możliwości przez unijnych decydentów, partnerów społecznych i inne podmioty społeczeństwa obywatelskiego. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) wzywa, by w strategicznych działaniach prognostycznych w znacznie większym stopniu skupiono się na rozwoju sytuacji geopolitycznej nie tylko w Europie, lecz także poza nią⁽¹⁾, w tym na jej wpływie na bezpieczeństwo, handel, uchodźców i ich integrację w społeczeństwach przyjmujących.

1.2. Pandemia i wojna ponownie unaocznily siłę i znaczenie społeczeństwa obywatelskiego i jego instytucji w kontekście zwalczania skutków kryzysu i pomagania ludności. W związku z tym EKES wzywa Komisję do większego uznania znaczenia społeczeństwa obywatelskiego i jego instytucji przez wyraźniejsze uwzględnienie go w polityce UE.

⁽¹⁾ Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 35.

1.3. Siła Unii na arenie międzynarodowej wynika z jej wspólnych wartości opartych na demokracji, praworządności oraz na jej modelu gospodarczym i społecznym. Kolejne wstrząsy pokazują, jak ważne jest zbudowanie bardziej odpornej gospodarki europejskiej i złagodzenie wtórnych skutków różnorodnych kryzysów (inflacja, wzrost cen energii i surowców oraz braki w ich dostawach, zakłócenia w łańcuchu dostaw). Europa musi zmniejszyć swoją zależność od nierzetelnych dostawców i ograniczyć współpracę z nimi, ale jednocześnie powinna budować porozumienie z partnerami, którzy wyznają podobne wartości, i dywersyfikować źródła dostaw.

1.4. Oprócz importu energii Rosja i Ukraina odgrywają ważną rolę w przywozie do UE metali, które mają kluczowe znaczenie dla szeregu sektorów o znaczeniu strategicznym^(?). Oba kraje są znaczącymi eksporterami szeregu produktów rolnych, takich jak zboże i nasiona oleiste. Zakłócenia w wywozie z tych krajów już teraz doprowadziły do ogromnego wzrostu cen towarów rolnych na świecie. Konsekwencje są odczuwalne przede wszystkim w najuboższych krajach świata i najbardziej ucierpią na tym najbiedniejsi. W tym względzie EKES ponownie wzywa do przyspieszenia rozwoju strategicznej i technologicznej autonomii Europy oraz przypomina o konieczności ograniczenia jej zależności w zakresie energii, surowców krytycznych i żywności^(?).

1.5. Aby uniknąć drastycznych konsekwencji gospodarczych i społecznych, polityka energetyczna UE musi być realistyczna i pomóc w stworzeniu unii energetycznej oraz realizacji celów klimatycznych, nie powodując przy tym dodatkowego obciążenia dla konsumentów podatnych na zagrożenia i dla pracowników, a także nie ograniczając konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw. UE musi dążyć do realizacji swoich ambitnych celów klimatycznych, jednocześnie zapewniając przedsiębiorstwom i obywatelom stabilność i bezpieczeństwo dostaw energii w przystępnej cenie.

1.6. Społeczeństwa europejskie poważnie ucierpiały w wyniku pandemii, a obecny kryzys jest kolejnym ogromnym wstrząsem, którego skutki w największym stopniu odczuwają członkowie naszych społeczeństw znajdujący się w najtrudniejszej sytuacji. Zasadniczym elementem przyszłej polityki UE muszą być również solidarność i konwergencja społeczna: reakcja na wojnę w Ukrainie obarczy wszystkich kosztami, a Unia musi zadbać o to, by związane z tym obciążenia były sprawiedliwie dzielone. W celu rozwiązania problemów systemowych, które w obliczu trwającego kryzysu dodatkowo się pogłębiły, KE mogłaby prowadzić dalsze dyskusje z państwami członkowskimi na temat możliwych długoterminowych narzędzi, tj. programów reasekuracji świadczeń dla osób bezrobotnych. Należy zbadać skutki i ewentualne dalsze wykorzystanie instrumentu SURE i omówić je również z partnerami społecznymi.

1.7. EKES zachęca KE do dalszego priorytetowego traktowania kwestii lepszego stanowienia prawa oraz wzywa Komisję i prawodawców Unii, by stale rozwijali i doskonalili system lepszego stanowienia prawa UE we wszystkich jego aspektach, a także by w swoich działaniach systematycznie korzystali z narzędzi i wytycznych w zakresie lepszego stanowienia prawa. W tym celu zachęca Komisję do dalszego propagowania zasad i narzędzi lepszego stanowienia prawa we wszystkich jej służbach.

1.8. Nadrzędnym i nieodłącznym celem wszystkich polityk, programów i środków powinno być podejście oparte na zrównoważonym rozwoju. Aby przyspieszyć odbudowę po kryzysach, Komisja i państwa członkowskie powinny określić i realizować polityki i inicjatywy, które jednocześnie przynoszą korzyści gospodarcze, społeczne i środowiskowe, a więc takie, które wzmacniają otoczenie biznesowe, poprawiają warunki życia i pracy, a przy tym ułatwiają przejście na neutralną dla klimatu gospodarkę o obiegu zamkniętym.

1.9. Zdolność UE do odbudowy po kryzysach i zwiększenia odporności na nie jest nierozdzielnie związana z trwałym wzrostem gospodarczym, konwergencją społeczną, korzystnym otoczeniem biznesowym oraz pozytywnym rozwojem zatrudnienia i warunków zatrudnienia zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, Europejskim filarem praw socjalnych i związanym z nim planem działania oraz celami zrównoważonego rozwoju. Wszelkie przedsięwzięte środki z zakresu polityki muszą sprzyjać zrównoważonej działalności gospodarczej, przedsiębiorczości i tworzeniu miejsc pracy, a także poprawie warunków pracy i życia.

1.10. By zapewnić obywatelom i przedsiębiorstwom pomyślną przyszłość, mimo pilnych kwestii nie można tracić z oczu fundamentów UE, takich jak skuteczne wdrażanie jednolitego rynku czy też potrzeby długoterminowe, na przykład osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W związku z tym Komisja powinna nadal ułatwiać inwestycje w badania naukowe i innowacje oraz zachęcać do nich, z należyтым uwzględnieniem coraz większej potrzeby wypracowania rozwiązań i zwiększenia odporności na zagrożenia geoeconomiczne, społeczne, zdrowotne i środowiskowe.

^(?) Rezolucja EKES-u „Wojna w Ukrainie i jej skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe” (Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 1).

^(?) Rezolucja EKES-u „Wojna w Ukrainie i jej skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe” (Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 1).

1.11. Oprócz wzmocnienia rynku wewnętrznego i zmniejszenia krytycznych zależności zapewnienie UE mocniejszej pozycji na świecie wymaga także pomyślnego wywozowej. Komisja powinna zbadać możliwości zwiększenia ogólnej konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw, a w szczególności ułatwić przedsiębiorstwom z UE zdobycie silniejszej pozycji na światowych rynkach technologii, produktów i rozwiązań stanowiących odpowiedź na globalne megatrendy i wyzwania takie jak zmiana klimatu. Musi również wzmocnić zdolności sektora opieki zdrowotnej dzięki ulepszeniu badań naukowych i metod zarządzania rosnącym popytem na opiekę, a także ewentualnymi przyszłymi pandemiemi. Musi to obejmować wspieranie rozwoju i propagowania na szczeblu międzynarodowym norm przez europejskie przedsiębiorstwa i innowatorów, ponieważ normy tworzą rynki.

1.12. Zwiększenie roli UE na arenie międzynarodowej wymaga doskonałej jedności i wspólnych starań państw członkowskich. Komisja powinna wykorzystać jedność, którą udało się osiągnąć w czasie kryzysów, i opracować sposoby wzmocnienia odbudowy UE i jej konkurencyjności w dłuższej perspektywie, a także zwiększenia dobrobytu obywateli przy coraz większym wykorzystaniu innowacji i umiejętności, a nie pomocy państwa czy barier w handlu i współpracy. W stosunkach z resztą świata Unia powinna nadal przyczyniać się do wyeliminowania ubóstwa oraz do ochrony praw człowieka.

2. Europejski Zielony Ład

2.1. EKES wspiera wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu, wskazując, że musi się to odbywać w sposób sprawiedliwy społecznie, w warunkach zapewniających bezpieczeństwo żywnościowe Europy oraz bezpieczeństwo dostaw energii po przystępnej cenie. Dotyczy to między innymi pakietu „Gotowi na 55”, który będzie miał nierównomierny wpływ na sektory, przedsiębiorstwa, regiony, społeczności i poszczególne osoby w całej Europie. EKES podkreśla, że w tym kontekście zarówno na etapie planowania, jak i wdrażania istotne znaczenie ma aktywne zaangażowanie partnerów społecznych i odpowiednich organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Należy wspierać obywateli i grupy zainteresowanych stron w mobilizowaniu się do aktywnego uczestnictwa w transformacji w kierunku społeczeństwa niskoemisyjnego.

2.2. EKES zauważa, że aby zbudować w UE konkurencyjną, sprawiedliwą i neutralną dla klimatu gospodarkę o obiegu zamkniętym, inicjatywy dotyczące Europejskiego Zielonego Ładu w obszarach klimatu, energetyki, transportu, budownictwa, przemysłu, leśnictwa i systemów żywnościowych muszą się wzajemnie uzupełniać i umacniać. Ponadto wzywa do zwiększenia komplementarności między zieloną i cyfrową transformacją.

2.3. Aby monitorować postępy w przechodzeniu na rozwój zrównoważony pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, EKES apeluje o opracowanie zestawu właściwych wskaźników „wykraczających poza PKB”. Należy opracować zwięzłą tablicę wyników w zakresie wskaźników wychodzących poza PKB i włączyć ją do tablicy wyników dotyczącej Europejskiego Zielonego Ładu oraz do europejskiego procesu europejskiego zarządzania gospodarczego. Musi być ona wykorzystywana do opracowywania polityki, usprawniania komunikacji i wsparcia wyznaczania celów.

2.4. EKES popiera cel przyświecający unijnej systematyce dotyczącej zrównoważonego rozwoju („systematyce UE”), którym jest kierowanie inwestycji ku zrównoważonym projektom i działaniom. W tym celu Komisja opracowała zbiór zasad definiujących ekologiczne (zielone) inwestycje. EKES wzywa do opracowania systematyki w sposób uwzględniający potrzeby społeczne, takie jak bezpieczeństwo dostaw energii oraz podstawowych surowców i towarów, a także do skoncentrowania się w większym stopniu na aspektach zrównoważonego rozwoju społecznego, takich jak prawa pracownicze i prawa człowieka, przy jednoczesnym poszanowaniu kompetencji państw członkowskich i różnych systemów stosunków pracy oraz wykonalności obiektywnej oceny w kontekście dostępu do finansowania. EKES od początku dowodzi, że realizacja Zielonego Ładu powiedzie się wyłącznie wówczas, gdy będzie to również Ład Społeczny. Co się tyczy aspektów społecznych systematyki, sporządza obecnie opinię z inicjatywy własnej „Systematyka społeczna – wyzwania i możliwości”. Systematyka powinna być także wykorzystywana w kontekście europejskiego standardu zielonych obligacji. Zdaniem EKES-u istotne jest ujednoczenie systematyk na arenie międzynarodowej w ramach międzynarodowej platformy ds. zrównoważonego finansowania.

2.5. Aby odpowiedzieć na problemy społeczne i pracownicze poruszone w Europejskim Zielonym Ładzie, EKES wzywa Komisję do zaproponowania dodatkowych środków z zakresu polityki w celu wzmocnienia społecznego i pracowniczego wymiaru Ładu, tak aby dostosować go do ambitnych celów społecznych, zgodnie z deklaracją z Porto, Europejskim filarem praw socjalnych i wytycznymi MOP dotyczącymi sprawiedliwej transformacji. W szczególności wnosi, by instytucje UE przygotowały mapę i analizę wpływu zielonej transformacji na zatrudnienie i umiejętności w różnych krajach, regionach i sektorach, z uwzględnieniem podwykonawców i łańcuchów wartości niższego szczebla. Wzywa również do zapewnienia, aby krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu obejmowały strategię na rzecz sprawiedliwej transformacji. Ponadto należy

przewidywać zmiany w świecie pracy i zarządzać nimi, między innymi za pomocą ukierunkowanego wsparcia obejmującego np. rozwijanie niezbędnych umiejętności, zapewnienie ochrony socjalnej, a także włączanie całego społeczeństwa w kształtowanie procesu transformacji, jak również za pomocą dodatkowych propozycji uruchomienia ogromnych inwestycji publicznych i prywatnych w celu wsparcia transformacji oraz znacznego zwiększenia wielkości i zakresu Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w odpowiedzi na wyzwania.

2.6. EKES zwraca się o dopilnowanie, by unijne ramy regulacyjne umożliwiały przedsiębiorstwom w UE, w tym MŚP, wiodącą rolę wśród ekologicznych firm, a jednocześnie zapobiegały ryzyku przenoszenia produkcji i chroniły przed przywozem o większym negatywnym wpływie na środowisko. Dotyczy to w szczególności sektorów energochłonnych. EKES apeluje również o wspieranie MŚP, aby lepiej rozumiały rosnące – kierowane do nich bezpośrednio i pośrednio – wymagania związane z klimatem i środowiskiem oraz potrafiły sobie z nimi radzić.

2.7. EKES wzywa do zdecydowanego wspierania innowacji w przemyśle w celu rozwoju i wprowadzania ekologicznych technologii, materiałów, produktów, procesów produkcji i modeli biznesowych przez ułatwianie na przykład realizacji programów dotyczących wodoru, baterii, półprzewodników, wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla oraz praktyk w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym w rozmaitych obszarach takich jak opakowania.

2.8. Aby zwiększyć globalny wpływ UE na łagodzenie zmiany klimatu, UE powinna zapewnić unijnym gałęziom przemysłu konkurencyjne warunki, aby wykorzystać możliwości wywozu wynikające ze światowego popytu na technologie i rozwiązania klimatyczne, a tym samym zwiększyć pozytywny ślad ekologiczny UE.

2.9. Sojusze przemysłowe okazują się skuteczną metodą realizacji transgranicznych projektów przemysłowych na dużą skalę w strategicznych dziedzinach. Te sojusze, wraz z ważnymi projektami stanowiącymi przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI), mają kluczowe znaczenie dla odbudowy i dla promowania europejskich norm i kluczowych technologii, w szczególności w obszarach, w których sam rynek nie jest w stanie zapewnić rezultatów lub jest zakłócony.

2.10. Należy przyspieszyć postępy na drodze do rzeczywistej unii energetycznej, aby zapewnić transformację energetyczną w kierunku przystępnego cenowo, bezpiecznego, konkurencyjnego, niezawodnego i zrównoważonego systemu energetycznego. Biorąc pod uwagę obecne wyzwania wynikające z wojny rosyjsko-ukraińskiej, Komisja powinna skoncentrować się na środkach, które przynoszą największe korzyści z punktu widzenia wszystkich celów unii energetycznej i jednocześnie przyczyniają się do sprostania najpilniejszym wyzwaniom i realizacji celów bardziej długoterminowych.

2.11. Wskutek sytuacji w Ukrainie sporządzono komunikat w sprawie REPowerEU⁽⁴⁾, któremu – na wniosek Rady Europejskiej – towarzyszył plan REPowerEU zawierający propozycje⁽⁵⁾. Jeżeli zostaną one odpowiednio zrealizowane, mogą znacznie przyspieszyć zarówno osiągnięcie niezależności energetycznej, jak i zrównoważony rozwój Unii Europejskiej. Docelowe uniezależnienie się od gazu i innych paliw kopalnych z Rosji wymaga zarówno niezwłocznej dywersyfikacji dostawców i źródeł energii, większej solidarności, jak i bardziej długoterminowych działań ułatwiających osiągnięcie neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla, z uwzględnieniem charakterystyki różnych państw członkowskich i regionów oraz dostępnych źródeł alternatywnych. Aby zapewnić powodzenie tego procesu, należy jednak zmobilizować wystarczające inwestycje prywatne i publiczne, wykorzystując w pełni m.in. RRF i fundusze polityki spójności. Jak już wspomniano⁽⁶⁾, zmniejszenie popytu na rosyjski gaz o dwie trzecie do końca 2022 r. jest trudnym zadaniem i wymagałoby dywersyfikacji: z jednej strony, za pomocą skroplonego gazu ziemnego (LNG) i biometanu, przede wszystkim w perspektywie krótkoterminowej, a z drugiej – za pomocą efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii. Należy unikać uzależnienia infrastruktury od jednego dostawcy, co w przyszłości mogłoby ograniczać realistyczne rozwiązania alternatywne, i skupić inwestycje w jak największym stopniu na odnawialnych źródłach energii i infrastrukturze wspierającej. Partnerzy społeczni i społeczeństwo obywatelskie muszą w dużym stopniu angażować się w opracowywanie propozycji politycznych w tym zakresie, aby zapewnić ich akceptację społeczną, zrównoważony charakter i skuteczną realizację. Ponadto aby zwiększyć poziom reakcji na kryzysy zewnętrzne, należałoby utworzyć stałą strukturę koordynacyjną w Radzie Unii Europejskiej.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1511

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/key-documents-repowerEU_en

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u „REPowerEU: Wspólne europejskie działania w kierunku bezpiecznej i zrównoważonej energii po przystępnej cenie” (Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 123).

2.12. Dalsza integracja rynku energii UE odegra ważną rolę w zwiększaniu przystępności cenowej i bezpieczeństwa dostaw energii. W tym celu konieczne jest stworzenie wystarczającej przepustowości połączeń wzajemnych⁽⁷⁾ oraz odpowiedniej do tego infrastruktury, zwłaszcza na wyspach energetycznych (takich jak Półwysep Iberyjski⁽⁸⁾). By wesprzeć przewagę konkurencyjną UE w dziedzinie energii odnawialnej oraz by rozbudowa odnawialnych źródeł energii nie zagrażała bezpieczeństwu dostaw, należy opracować realistyczny plan działania dotyczący rozwoju i uruchomienia wydajnej infrastruktury energii odnawialnej, w tym zdolności magazynowania i wystarczających połączeń międzysystemowych, co umożliwi wywóz nadwyżek produkcji energii do innych państw członkowskich. Aby szybko uruchomić infrastrukturę czystej energii, państwa członkowskie muszą przyspieszyć wydawanie pozwoleń.

2.13. Aby zapewnić równiejsze warunki działania, UE powinna dążyć do wprowadzania opłat emisyjnych na szczeblu światowym. Należy rozwinąć i usprawnić system opodatkowania emisji dwutlenku węgla tak, aby w symetryczny sposób odzwierciedlał on wpływ na klimat i uwzględnił środki służące sekwestracji dwutlenku węgla z atmosfery. Ponadto EKES powinien dążyć do realizacji celu, którym jest stopniowe wycofanie dotacji na źródła energii szkodliwe dla klimatu i środowiska, dbając jednocześnie o sprawiedliwy przebieg transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

2.14. Obecny gwałtowny wzrost cen energii stanowi ogromne zagrożenie zarówno z punktu widzenia pogłębiającego się ubóstwa energetycznego, jak i utraty konkurencyjności przez przedsiębiorstwa wykorzystujące energię. EKES domaga się podjęcia działań skutecznie łagodzących skutki wzrostu cen energii i zapobiegających ubóstwu energetycznemu, między innymi gospodarstw domowych w UE. Aby pomóc MŚP i sektorom energochłonnym w przetrwaniu kryzysu, konieczne są również tymczasowe i dobrze ukierunkowane środki mające na celu ograniczenie skutków gwałtownego wzrostu cen energii.

2.15. Zgodnie z propozycją Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) opartą na jej ostatniej ocenie obecnej struktury rynku energii elektrycznej⁽⁹⁾ oraz systemu ustalania cen – podczas długofalowych rozważań nad reakcją rynku energii na wstrząsy należy zastanowić się nad dogłębными przyczynami wzrostu cen energii (obecnie ceny gazu). Ponadto można rozważyć dokonanie przeglądu odnośnie do rynków, na których koncentracja dostaw energii jest wysoka, a zatem normalna działalność może zostać zakłócona.

2.16. W centrum transformacji energetycznej powinni być obywatele i konsumenci, co powinno się przejawiać we wsparciu dla energetyki obywatelskiej i poczucia odpowiedzialności lokalnej oraz w przekształceniu konsumentów energii w prosumentów. EKES apeluje o prowadzenie przejrzystych kampanii informacyjnych, konsultacyjnych i edukacyjnych, które zachęcą obywatelki i obywateli do angażowania się w transformację energetyczną.

2.17. EKES wzywa również do zwrócenia większej uwagi na problemy związane z przeobrażeniem się w społeczeństwo neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla zwłaszcza w sektorach, które z różnych przyczyn technicznych lub finansowych potrzebują czasu na dostosowanie się i zachowanie konkurencyjności na rynku.

2.18. EKES z zadowoleniem przyjął aktualizację rozporządzenia w sprawie TEN-T mającą na celu zapewnienie lepszej odpowiedzi na bieżące cele i potrzeby. Szczególną uwagę należy poświęcić wytyczaniu priorytetów i zdefiniowaniu sieci łączącej wszystkie stolicy, największe miasta, porty morskie i lotnicze oraz terminale państw członkowskich w oparciu o europejskie korytarze. Korytarze powinny obejmować, w stosownych przypadkach, mosty morskie lub regularne ruchliwe trasy morskie ro-ro między portami korytarza. Jeśli chodzi o spójność terytorialną, EKES uważa, że korytarze sieci bazowej muszą być lepiej powiązane z wymiarem regionalnym, miejskim i lokalnym. Należy także rozpoznać luki między wymaganiami technicznymi TEN-T a wymogami mobilności wojskowej w celu wdrożenia podwójnego zastosowania infrastruktury transportowej.

2.19. Biorąc pod uwagę dość długi czas realizacji projektów TEN-T, EKES popiera europejskie ramy w zakresie regulacji i finansowania mające na celu zapewnienie średnio- i długoterminowej stabilności odnośnie do korytarzy i projektów do czasu ukończenia europejskiej sieci. Apeluje ponadto o pilne opracowanie krajowych planów dotyczących zwyczajnych i nadzwyczajnych środków na utrzymanie infrastruktury TEN-T i planu monitorowania sieci bazowej na szczeblu europejskim.

2.20. Zważywszy na zasadniczą rolę lotnictwa w UE, EKES wzywa do przyjęcia kompleksowego i skutecznego podejścia do wspierania odbudowy i rozwoju zrównoważonego lotnictwa.

(7) Połączenie międzysystemowe obrano już za cel UE (co najmniej 15 % do 2030 r., lecz niektóre państwa są znacznie poniżej tego poziomu): https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/electricity-interconnection-targets_en.

(8) Dokument Komisji w sprawie wysp energetycznych: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/de/MEMO_18_4622.

(9) Końcowa ocena ACER dotycząca struktury hurtowego rynku energii elektrycznej UE.

2.21. Aby wesprzeć starania na rzecz zmniejszenia emisji z transportu drogowego, EKES domaga się stworzenia sprzyjających warunków regulacyjnych do użytkowania większych i cięższych pojazdów oraz zespołów pojazdów do przewozu towarów w zainteresowanych państwach członkowskich i pomiędzy nimi. Komisja Europejska powinna rozważyć przyszłe, szczególne wyzwania związane z transportem towarowym oraz przewidywany w nadchodzących latach niedobór kierowców samochodów ciężarowych, który wynika zarówno z braku wymiany pokoleń, jak i z trudnych warunków pracy. W tym kontekście dla zwiększenia atrakcyjności kolejowych przewozów towarowych w ramach całego łańcucha logistycznego istotny jest rozwój multimodalnego transportu towarowego wraz z poprawą warunków pracy pracowników transportu.

2.22. EKES z zadowoleniem przyjmuje opracowanie unijnych ram mobilności miejskiej i wzywa do zwiększenia inkluzywności transportu miejskiego, szczególnie publicznego, co sprzyja równym szansom obywateli.

2.23. Aby usprawnić zrównoważoną i inteligentną mobilność, EKES apeluje do Komisji o podjęcie zdecydowanej inicjatywy w celu uruchomienia projektów cyfrowych na szeroką skalę w dziedzinie transportu, co ma kluczowe znaczenie m.in. dla skutecznej multimodalności i optymalnego wykorzystania przepustowości.

2.24. Ponieważ systemy energetyczne, transportowe i cyfrowe są coraz bardziej połączone, potrzebne jest stworzenie zintegrowanych sieci transportowych, cyfrowych i energetycznych. By zwiększyć synergię i odporność ogólnej infrastruktury, EKES wzywa do przeglądu głównych wąskich gardeł i słabych punktów we wzajemnych powiązaniach między tymi systemami zarówno z perspektywy bieżącej, jak i długoterminowej.

2.25. EKES wzywa także do zwiększenia odporności sieci energetycznej, transportowej i cyfrowej na zmianę klimatu, zagrożenia naturalne i katastrofy spowodowane przez człowieka, aby wytworzyć i utrzymać długotrwałą wartość infrastruktury. Ogólnie rzecz ujmując, apeluje o wprowadzenie środków, które przyspieszą przystosowanie się do zmiany klimatu i jej skutków.

2.26. Aby zagwarantować zrównoważony charakter systemów żywnościowych i konkurencyjność producentów europejskich, EKES wzywa do wspierania otwartej strategicznej autonomii, w tym do osiągnięcia większej niezależności w zakresie zaopatrzenia w białko, zapewnienia wzajemnej zgodności norm handlowych (gospodarczych, społecznych i środowiskowych), wspierania badań naukowych, przyspieszenia cyfryzacji, opracowywania innowacyjnych technologii i nasion oraz promowania sprawiedliwych cen uwzględniających wyższe koszty produkcji i koszty związane z bardziej zrównoważonym rozwojem.

2.27. Do tworzenia bardziej zrównoważonych i odpornych systemów żywnościowych powinny się w znacznym stopniu przyczyniać wspólna polityka rolna i wspólna polityka rybołówstwa. Należy zapewnić zorganizowany i szeroki udział społeczeństwa obywatelskiego w realizacji strategii „Od pola do stołu”. Wniosek dotyczący ram prawnych dla zrównoważonych systemów żywnościowych powinien zawierać jasne cele, wskaźniki oraz solidny mechanizm monitorowania i tablicę wyników.

3. Europa na miarę ery cyfrowej

3.1. Pandemia i wojna w Ukrainie uwytkowały kluczowe znaczenie technologii cyfrowych oraz potrzebę zwiększenia suwerenności cyfrowej UE. EKES z zadowoleniem przyjął cyfrowy kompas oraz Drogę ku cyfrowej dekadzie i wzywa do skutecznego wprowadzenia mechanizmu zarządzania i do ułatwienia szybkiej realizacji wyznaczonych celów. Pandemia uwydatniła także wyzwania, które może nieść ze sobą transformacja cyfrowa. EKES wzywa zatem do zintensyfikowania dialogu społecznego na szczeblu europejskim, krajowym i branżowym, aby zapewnić również sprawiedliwy przebieg tej transformacji.

3.2. EKES uważa, że kluczowe znaczenie dla oceny postępów i oszacowania środków niezbędnych do osiągnięcia celów ma współpraca między Komisją a państwami członkowskimi, w tym w ramach projektów wielu krajów. Ponadto wnosi, by sprawozdanie na temat stanu cyfrowej dekady przyczyniało się do wymiany wiedzy i dobrych praktyk między państwami członkowskimi.

3.3. EKES podkreślał już, że transformacja cyfrowa musi przebiegać w sposób zrównoważony, ukierunkowany na człowieka i sprzyjający włączeniu społecznemu, z korzyścią dla wszystkich, bez dalszego pogłębiania istniejącej przepaści cyfrowej i tworzenia nowych nierówności, za to przy zapewnieniu dobrych warunków pracy, równowagi między życiem zawodowym a prywatnym oraz zdrowia i bezpieczeństwa pracowników. W tym celu należy także przewidywać zmiany w świecie pracy i zarządzać nimi, wykorzystując dialog społeczny na różnych szczeblach oraz rozwijając niezbędne umiejętności i zapewniając odpowiednie warunki pracy, w tym telepracy i pracy za pośrednictwem platform internetowych, przy jednoczesnym dążeniu do oceny na poziomie UE tzw. prawa do bycia offline.

3.4. Inwestycje w infrastrukturę cyfrową zapewniającą lepszą dostępność i rozwój jednolitego rynku danych są niezbędnymi i istotnymi warunkami prawidłowego rozwoju cyfrowego we wszystkich regionach UE. EKES wzywa do skutecznego wdrożenia środków usprawniających swobodny przepływ danych, przy jednoczesnym zapewnieniu należytej ochrony danych, prywatności i własności intelektualnej.

3.5. UE powinna kontynuować działania na rzecz ustanowienia bezpiecznego i autonomicznego systemu łączności opartej na infrastrukturze kosmicznej w celu świadczenia gwarantowanych i niezawodnych usług łączności satelitarnej, co zwiększy dostępność szybkich łącz szeregopasmowych i bezproblemowej łączności w całej Europie.

3.6. Zdaniem EKES-u należy kontynuować rozwój inteligentnych systemów transportowych w kierunku wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących mobilności, co oznacza zapewnienie większej wydajności oraz spełnienie wstępnych warunków poprawy warunków pracy i niezakłóconej multimodalności.

3.7. EKES uważa za zasadne, by przy wdrażaniu cyfrowych usług finansowych polegać na uczestnikach rynku europejskiego o silnej pozycji. Dostrzega pilną potrzebę podjęcia działań w celu zapewnienia przejrzystości sektora kryptoaktywów, a także ochrony końcowych użytkowników finansów cyfrowych, zagwarantowania stabilności finansowej, ochrony integralności sektora finansowego UE, zapewnienia równych warunków działania dla różnych podmiotów systemu gospodarczego i finansowego, a także ukierunkowania sektora kryptoaktywów na bardziej zrównoważone i mniej energochłonne mechanizmy działania.

3.8. Ponieważ istotnym czynnikiem umożliwiającym transformację cyfrową są umiejętności i kompetencje, EKES wzywa do ciągłego opracowywania sposobów zwiększania zasobów wysokiej klasy talentów, a jednocześnie podnoszenia umiejętności i kompetencji obywateli i pracowników, tak aby mogli oni lepiej wykorzystywać możliwości wynikające z cyfryzacji oraz zarządzać związanym z nią ryzykiem.

3.9. Aby przyspieszyć osiągnięcie doskonałości UE w dziedzinie cyfryzacji, europejskie przedsiębiorstwa potrzebują sprzyjających warunków do innowacji, inwestycji i działalności w porównaniu z zagraniczną konkurencją. Biorąc pod uwagę, że do wspierania szerokiego uczestnictwa w zarządzaniu platformami cyfrowymi szczególnie dobrze przygotowane są spółdzielnie, EKES wzywa do opracowania inicjatyw promujących rozwój spółdzielczych platform cyfrowych.

3.10. Przy promowaniu innowacyjnych przedsiębiorstw należy zadbać o to, aby wszystkie przedsiębiorstwa (w tym mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, a także przedsiębiorstwa społeczne) mogły się zaangażować w postęp i czerpać z niego korzyści. EKES uważa, że zwiększenie wykorzystania sztucznej inteligencji i innych zaawansowanych technologii jest ważne, ale należy również uznać, że wiele MŚP stoi przed wyzwaniem związanym z wdrażaniem nawet podstawowych technologii cyfrowych.

3.11. Coraz istotniejsze jest, by wszystkie podmioty, również w całym łańcuchach wartości, poświęcały należyłą uwagę cyberbezpieczeństwu, a kryzysy jeszcze bardziej uwypuklają jego znaczenie dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa oraz utrzymania połączeń międzynarodowych. Wymaga to wzmożonych działań ze strony państw członkowskich, w tym współpracy wspieranej przez Komisję. Coraz ważniejsza staje się również walka z dezinformacją, a jednocześnie dbanie o to, by nie była ona wykorzystywana jako pretekst do ograniczania swobód obywatelskich, zwłaszcza wolności wypowiedzi.

3.12. EKES wnosi o uruchomienie zarówno publicznych, jak i prywatnych środków finansowych w celu ułatwienia inwestycji w badania naukowe i innowacje, kształcenie i szkolenie oraz infrastrukturę techniczną. Kolejnym ogólnym czynnikiem kształtującym rozwój cyfrowy są ramy regulacyjne. Zdaniem EKES-u ważne jest, aby zmieniające się przepisy zachęcały do innowacji i inwestycji oraz zapewniały równe warunki konkurencji, a jednocześnie były zgodne z prawami człowieka oraz celami środowiskowymi i klimatycznymi.

3.13. Zważywszy, że cyfryzacja jest nadal istotną siłą napędzającą światowy wzrost gospodarczy, EKES uważa, że polityki związane z opodatkowaniem gospodarki cyfrowej powinny wspierać, a nie utrudniać, wzrost gospodarczy oraz handel transgraniczny i inwestycje transgraniczne.

3.14. Oparte na zasadach i równe warunki prowadzenia działalności cyfrowej są istotne także na poziomie międzynarodowym, a jednolity rynek jest etapem pośrednim na drodze do tego, by UE stała się wpływowym i potężnym podmiotem na arenie międzynarodowej. EKES wzywa do wykorzystania szerokiego wachlarza narzędzi, od działań dyplomatycznych po współpracę w dziedzinie innowacji i umowy handlowe, w celu promowania podejścia ukierunkowanego na człowieka i wiarygodności technologii cyfrowych. Wyznaczanie światowych standardów wymaga również konkurencyjności na poziomie globalnym, opartej na owocnej współpracy między państwami członkowskimi.

4. Gospodarka służąca ludziom

4.1. Obecnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu towarzyszy wysoki poziom niepewności związany z wciąż trwającą pandemią COVID-19, a wojna w Ukrainie i rosnące napięcia geopolityczne z Rosją dodatkowo pogarszają sytuację. Niezwykle ważne jest, aby państwa członkowskie skutecznie wzmocniły i koordynowały swą politykę gospodarczą, zdrowotną i społeczną, efektywnie przeciwdziałały zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i zapewniały zdrowe finanse publiczne. Jednocześnie muszą poprawić jakość i strukturę swoich inwestycji publicznych, aby udostępnić niezbędne środki finansowe na wsparcie transformacji społeczno-gospodarczej, w tym poprzez zachęcanie do inwestycji prywatnych. Celem musi być dążenie do wysokiego poziomu zatrudnienia, wysokiej jakości miejsc pracy, dobrobytu i zapewnienia odpowiednich dochodów, przy czym należy zadbać o to, by zmiany te nie zmniejszyły motywacji osób do aktywności na rynku pracy.

4.2. UE powinna skupić się na przewadze konkurencyjnej unijnego przemysłu i miejsc pracy jako sposobu osiągnięcia dobrobytu, a także na walce z nierównościami i ubóstwem w procesie odbudowy. Europejski filar praw socjalnych – jako instrument przewodni polityki społecznej UE – powinien być w centrum strategii odbudowy, aby zapewnić jednoczesną odbudowę gospodarczą i społeczną. UE powinna poświęcić szczególną uwagę wspieraniu grup społecznie wrażliwych za sprawą aktywnej polityki sprzyjającej włączeniu społecznemu, której towarzyszyć będą podstawowe i wspierające usługi społeczne.

4.2.1. Biorąc pod uwagę równoczesny sukces Next Generation EU oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, narzędzia te należy ocenić jako skuteczną odpowiedź na obecny kryzys spowodowany wojną, która prawdopodobnie pociągnie za sobą dramatyczne konsekwencje dla gospodarki europejskiej. Narzędzia te uzupełniają istniejące mechanizmy strukturalne wspierające wzrost gospodarczy i pozytywną konwergencję, chroniące warunki życia oraz zapewniające pokój i stabilność społeczną w UE.

4.3. Unia i rządy krajowe powinny przedsięwziąć środki łagodzące skutki wojny w Ukrainie zarówno w celu zminimalizowania wzrostu cen i kosztów energii dla rodzin i przedsiębiorstw, jak i wsparcia gospodarki i zatrudnienia dzięki dostosowaniu istniejących środków nadzwyczajnych. Aby pomóc przedsiębiorstwom w radzeniu sobie z kryzysami oraz w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy, Komisja powinna stale monitorować wpływ pandemii i wojny na przedsiębiorstwa w UE, niezależnie od ich wielkości, a także powinna być przygotowana na wprowadzenie niezbędnych tymczasowych środków wsparcia, jednocześnie zapewniając uczciwe warunki konkurencji.

4.4. EKES zdecydowanie popiera cel, którym jest takie ukierunkowanie inwestycji, aby przyczyniały się do przekształcenia UE w gospodarkę zrównoważoną. Należy przy tym zachować czujność na nieuczciwy PR dotyczący celów ekologicznych lub zrównoważonego rozwoju. Komitet oczekuje, że Komisja włączy aktywnie partnerów społecznych i społeczeństwo obywatelskie w projektowanie i wdrażanie zrównoważonego finansowania.

4.5. Państwa członkowskie UE muszą dysponować odpowiednią przestrzenią fiskalną, aby przeciwdziałać negatywnym skutkom gospodarczym i społecznym wojny w Ukrainie. Oznacza to jeszcze silniejszą potrzebę zmiany unijnych ram zarządzania gospodarczego. Państwa członkowskie muszą jednak skonsolidować swoje finanse publiczne w okresach dobrego wzrostu, co umożliwi reakcję w czasie recesji. Również w tym kontekście EKES ponownie ostrzega przed przedwczesnym wygaśnięciem ogólnej klauzuli wyjścia.

4.5.1. Ponadto EKES wzywa do ustanowienia zmienionych i ponownie wyważonych ram zarządzania gospodarczego zorientowanego na dobrobyt, w których równą wagę przywiązuje się do szeregu kluczowych celów politycznych, takich jak trwałe wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, pełne zatrudnienie i godna praca, konkurencyjna społeczna gospodarka rynkowa i stabilne finanse publiczne. Warunkiem wstępnym zwiększenia dobrobytu wszystkich Europejczyków jest konkurencyjna gospodarka europejska, zrównoważona pod względem społecznym i środowiskowym.

4.5.2. Co więcej, gospodarki, w których uznaje się, że w okresie wzrostu należy tworzyć rezerwy dochodowe w ramach krajowych polityk budżetowych, a jednocześnie zapewnić inwestycje niezbędne dla przyszłego dobrobytu, wykażą większą odporność podczas przeciwdziałania negatywnym skutkom pogorszenia koniunktury gospodarczej.

4.5.3. By pomóc państwom członkowskim w ustabilizowaniu finansów publicznych i zwiększeniu zaufania inwestorów, niezbędne będzie właściwe wdrażanie paktu stabilności i wzrostu, zmienionego po zakończeniu bieżącego przeglądu, najlepiej wraz z uproszczonymi zasadami, ograniczoną procyklicznością i uwzględnieniem sytuacji popandemicznej. Wszelkie przyszłe ramy fiskalne muszą: a) sprzyjać stabilnym finansom publicznym umożliwiającym większe inwestycje publiczne, b) dopuszczać więcej polityki antycyklicznej i c) umożliwiać większą elastyczność oraz zróżnicowanie sposobów restrukturyzacji długu przez poszczególne kraje, przy jednoczesnym zagwarantowaniu stabilności budżetowej. Konkretniej

rzecz ujmując, jedna z głównych propozycji EKES-u w sprawie przeglądu ram fiskalnych dotyczy wprowadzenia złotej zasady inwestycji publicznych, bez osłabiania średnioterminowej stabilności fiskalnej i finansowej oraz wartości euro, a wraz z nim reguły wydatkowej.

4.5.4. Zarówno parlamenty narodowe, jak i Parlament Europejski muszą zachować wyrazistą rolę w przyszłych unijnych ramach zarządzania gospodarczego, aby wzmocnić demokratyczną rozliczalność Unii. EKES przyjął do wiadomości pomysł ustanowienia programu świadczeń dla osób bezrobotnych, który pierwotnie znalazł się pośród priorytetów politycznych Komisji Europejskiej. W świetle skutków kryzysu związanego z COVID-19 i trwającej wojny w Ukrainie KE mogłaby kontynuować dyskusje z państwami członkowskimi i partnerami społecznymi na temat możliwych długoterminowych narzędzi rozwiązania problemów systemowych, tj. programów reasekuracji świadczeń dla osób bezrobotnych.

4.6. Mechanizm SURE⁽¹⁰⁾ odgrywał zasadniczą rolę w łagodzeniu skutków pandemii i okazał się skutecznym narzędziem. W związku z tym EKES wzywa do rozważenia możliwości dalszego korzystania z tego mechanizmu.

4.7. Pogłębienie unii gospodarczej i walutowej idzie w parze ze wzmocnieniem zarządzania gospodarczego, w tym z ukończeniem tworzenia unii bankowej i unii rynków kapitałowych oraz wzmocnieniem roli europejskiego semestru w zwiększaniu wzrostu gospodarczego, spójności, włączenia społecznego, konkurencyjności i konwergencji.

4.8. EKES uważa, że w obliczu wyzwań związanych z wojną, a w szczególności rosnących potrzeb w zakresie wydatków zarówno na obronę, jak i na energię, Unia Europejska powinna ustanowić nowe mechanizmy zasobów własnych.

4.9. Rozdrobnienie rynków kapitałowych w państwach członkowskich nie stwarza wystarczających możliwości, by przedsiębiorstwa miały łatwiejszy dostęp do zasobów finansowych na jednolitym rynku kapitałowym. Dlatego potrzebne są dalsze postępy w finalizacji unii rynków kapitałowych. Pogłębienie unii rynków kapitałowych i unii bankowej powinno koncentrować się na wzmocnieniu kanałów finansowania i promowaniu udziału sektora prywatnego w wysiłkach inwestycyjnych. EKES apeluje o zachowanie w ramach tych działań właściwej równowagi między podziałem ryzyka a ograniczaniem ryzyka oraz w szczególności z zadowoleniem przyjmuje starania o lepsze monitorowanie zagrożeń systemowych wynikających z kryzysu klimatycznego. Ponadto ważne jest także uwzględnienie zagrożeń związanych ze zrównoważonym rozwojem społecznym, które osłabiają spójność społeczną z powodu pogłębiania się różnic dystrybucyjnych. Regulacja rynku finansowego powinna również nadawać pierwszeństwo wydajności przed złożonością oraz zapewniać wysoki poziom ochrony konsumentów.

4.10. Wszystkie zainteresowane strony powinny być zaangażowane w opracowywanie i wdrażanie środków służących poszerzaniu wiedzy finansowej, poprawie skuteczności przepisów dotyczących ochrony oraz zmniejszeniu asymetrii informacji między dostawcami usług finansowych a obywatelami.

4.11. Jednolity rynek europejski powinien osiągnąć swój pełny potencjał. Korzyści gospodarcze można zapewnić dzięki lepszemu i skuteczniejszemu stosowaniu i egzekwowaniu istniejących przepisów oraz wprowadzeniu bardziej szczegółowego prawodawstwa. Dalsze usuwanie barier w swobodnym przepływie towarów i usług przynosi korzyści wszystkim: klientom, pracownikom i przedsiębiorstwom. Właściwe funkcjonowanie jednolitego rynku zależy również od bezpieczeństwa i jakości towarów i usług.

4.12. EKES wyraża obawy o istnienie w UE nieuczciwej konkurencji podatkowej, która sprzyja unikaniu opodatkowania. Uważa, że skuteczna unia walutowa wymaga zharmonizowanej polityki fiskalnej oraz zapewnienia spójności reguł fiskalnych jej członków. Zaproponował także uruchomienie europejskiego paktu na rzecz skutecznego zwalczania oszustw podatkowych, uchylania się od opodatkowania i unikania go oraz prania pieniędzy.

4.13. Nadmierna biurokracja powoduje niepotrzebne koszty dla gospodarki i społeczeństwa. Przyszła UE nie powinna koncentrować się na mikrozarządzaniu, lecz kierować się zasadą lepszego stanowienia prawa. Nie powinno się to jednak odbywać kosztem wysokich standardów ochrony konsumentów, społeczeństwa, pracy i środowiska, które są nieodłącznym elementem społecznej gospodarki rynkowej. Na szczeblu europejskim można by zwiększyć zdolność partnerów społecznych do rozwiązywania problemów, na przykład w celu równoważenia różnych interesów.

⁽¹⁰⁾ Europejski instrument tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE).

4.14. Przedsiębiorczość jest kompetencją kluczową z punktu widzenia zwiększenia konkurencyjności, innowacji i dobrobytu oraz rozwoju gospodarki społecznej i ekologicznej, tym bardziej w odbudowie po pandemii. Zachęcanie do nauczania przedsiębiorczości z myślą o rozwijaniu umiejętności w tej dziedzinie mogłoby być sposobem ograniczania bezrobocia, szczególnie wśród osób młodych. Przedsiębiorczość we wszystkich formach i sektorach (w tym w turystyce, przemyśle, gospodarce platformowej, gospodarce społecznej i wolnych zawodach) jest niezbędna do zapewnienia wzrostu gospodarczego, innowacji, zatrudnienia i włączenia społecznego. Istotne jest określenie trudności, które napotykają MŚP (zwłaszcza bardzo małe przedsiębiorstwa, często o charakterze rodzinnym) w dostępie do jednolitego rynku, szczególnie w kontekście zielonej i cyfrowej transformacji, oraz reagowanie na te trudności. EKES zachęca Komisję do podjęcia konkretnych działań w ramach jej programu prac w celu usunięcia już rozpoznanych barier dla jednolitego rynku ⁽¹⁾.

4.15. EKES popiera przyjęcie kombinacji polityk gospodarczych, które skutecznie wykorzystują dostępne zasoby krajowe, zarówno publiczne, jak i prywatne, w tym środki finansowe stworzone w ramach Next Generation EU oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Zaobserwowany brak zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego budził i nadal budzi zaniepokojenie EKES-u. Zorganizowane społeczeństwo obywatelskie domaga się bardziej formalnych procedur, które ułatwią faktyczną wymianę informacji w procesie wdrażania i oceny krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności. Zasada partnerstwa powinna służyć jako plan działania na rzecz skutecznego mechanizmu zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego.

4.16. EKES popiera wnioski ustawodawcze Komisji w obszarze opodatkowania osób prawnych i pochwała ich koordynację z globalnymi dyskusjami prowadzonymi na forum otwartych ram OECD w celu wypracowania światowego konsensusu.

4.17. Komitet popiera wszelkie działania zmierzające do zmniejszenia kosztów przestrzegania przepisów, ponoszonych przez przedsiębiorstwa europejskie i organy podatkowe na etapie przygotowywania nowego systemu podatkowego. Nie można dopuścić do tego, by przedsiębiorstwa europejskie znalazły się w niekorzystnej pozycji konkurencyjnej. Pełne wdrożenie filaru 2 porozumienia w sprawie globalnego podatku będzie złożonym i długotrwałym procesem i będzie się wiązać ze znacznym nakładem pracy zarówno ze strony przedsiębiorstw, jak i organów podatkowych. Jednolite przyjęcie i wdrożenie w UE i jednocześnie w innych blokach handlowych przepisów uzgodnionych na szczelnie międzynarodowym leży w nadrzędnym interesie UE i jej państw członkowskich.

4.18. Ze względu na rolę, jaką może odegrać w przezwyciężaniu kryzysu, na szczególną uwagę zasługuje przedsiębiorczość społeczna. Realizacja planu działania na rzecz gospodarki społecznej będzie odgrywać kluczową rolę we wzmacnianiu tego sektora. Określenie w nowej strategii przemysłowej konkretnego ekosystemu gospodarki społecznej musi prowadzić do konkretnych działań, dzięki którym gospodarka społeczna stanie się ekologiczna, cyfrowa i odporna.

4.19. Po pandemii wzrosła potrzeba wspierania wysokiej jakości mobilności edukacyjnej dla wszystkich oraz uznawania efektów uczenia się, dlatego EKES propaguje utworzenie do 2025 r. prawdziwego europejskiego obszaru edukacji na rzecz uczącej się Europy. Cel ten można osiągnąć dzięki finansowaniu, a przede wszystkim dzięki współpracy międzysektorowej w dziedzinie edukacji.

4.20. Nowoczesna polityka konsumencka musi zapewniać konsumentom prawa i ochronę, których potrzebują. Dzięki jednolitemu rynkowi konsumenci i przedsiębiorcy unijni mogą łatwiej nabywać i sprzedawać towary i usługi za granicą, zarówno przez internet, jak i poza nim. Wymaga to pewności i zaufania do rynku, odpowiedniego prawodawstwa i skutecznego egzekwowania przepisów. Aby pomóc konsumentom w dokonywaniu bardziej odpowiedzialnych wyborów, należy także zapewnić im informacje i szkolenia.

4.21. Trzeba poprawić dostęp do działalności wolontariackiej oraz zwiększyć jej zakres i jakość. Należy zbadać potencjał w zakresie zaangażowania w wolontariat osób w różnym wieku i z różnych środowisk, a następnie wykorzystać go w innowacyjnych i elastycznych ramach, które otworzą nowe możliwości. UE powinna ogłosić rok 2025 Europejskim Rokiem Wolontariuszy. Byłby to odpowiedni hołd dla wysiłków wolontariuszy oraz wpływu działań wolontariackich podejmowanych podczas kryzysu związanego z COVID-19 i wojny w Ukrainie. Podkreśliłyby one znaczenie wolontariuszy dla zapewnienia zdrowia i dobrego samopoczucia w Europie oraz ich rolę w odbudowie i kształtowaniu przyszłości Europy.

4.22. Kluczowym czynnikiem społecznym i gospodarczym we wszystkich państwach członkowskich są wolne zawody. Odpowiadają one za ważne usługi publiczne w takich dziedzinach, jak zdrowie, wymiar sprawiedliwości, bezpieczeństwo, język i sztuka. Dlatego konieczne jest, aby przed przyjęciem prawodawstwa europejskiego i po jego przyjęciu przeprowadzić szczegółową ocenę skutków wniosków ustawodawczych dla wolnych zawodów. W tym względzie europejski prawodawca powinien w szczególności wziąć pod uwagę negatywne skutki obciążeń biurokratycznych dla wolnych zawodów.

⁽¹⁾ Zob. na przykład dokument roboczy służb Komisji „Business Journey on the Single Market: Practical Obstacles and Barriers”, (SWD (2020) 54 final), Bruksela, 10 marca 2020 r.

5. Silniejsza pozycja Europy na świecie

5.1. EKES wzywa do otwartych, inkluzywnych i przewidywalnych międzynarodowych warunków handlowych, które przyczynią się do demokracji i praworządności, pokoju i stabilności, zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego oraz otwartego, sprawiedliwego i opartego na zasadach porządku handlowego na świecie. Europa musi chronić światowe zasady handlu, zapewnić równe warunki działania oraz znaleźć równowagę między strategiczną autonomią a otwartością na handel międzynarodowy, wspierając mocną bazę przemysłową i odporne międzynarodowe łańcuchy dostaw.

5.2. Jednak, zarówno rozwój sytuacji w Chinach w ostatnich latach, jak i trwająca agresja Rosji wyraźnie pokazują, że rozwój handlu międzynarodowego niekoniecznie przyczynia się do wzmocnienia procesów demokratycznych. W ramach polityki handlowej UE musi zatem propagować swe podstawowe wartości, takie jak poszanowanie praw człowieka, praworządność i wolność mediów.

5.3. EKES jest zdania, że należy w dalszym ciągu zajmować się problemem krytycznych zależności UE od krajów trzecich. Chodzi w szczególności o sektory energetyki, surowców, żywności, produktów zdrowotnych, infrastruktury i technologii. Dotyczy to również przemysłowego wymiaru polityki bezpieczeństwa oraz polityki obronnej i kosmicznej. UE musi w szczególności przemysłać brak potencjału przemysłowego i zależność od nierzetelnych partnerów.

5.4. Jednocześnie wzmocnienie otwartej strategicznej autonomii i pozycji UE na świecie wymaga współpracy z partnerami w różnych dziedzinach, w tym w handlu. EKES wzywa do zakończenia negocjacji w sprawie dwustronnych umów handlowych oraz do rozwijania wielostronnej współpracy w ramach WTO. Ożywienie stosunków z partnerami z Ameryki Łacińskiej, oparte na zmodernizowanych umowach, również może być dla UE obecnie okazją do wzmocnienia swojej pozycji.

5.5. EKES podkreśla pierwszoplanową rolę społeczeństwa obywatelskiego w handlu oraz potrzebę zacieśnienia współpracy z nim, począwszy od kształtowania po monitorowanie narzędzi i umów handlowych (umów o wolnym handlu, umów o partnerstwie gospodarczym i umów inwestycyjnych). Przyczyniłoby się to do realizacji celów nowej strategii handlowej UE, zapewniając zawarcie umów zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym zarówno dla UE, jak i krajów partnerskich biorących udział w negocjacjach.

5.6. Konieczna jest także współpraca w dziedzinie transportu, technologii cyfrowych i energii, w przypadku których otworzyły się nowe możliwości, np. w zakresie współpracy UE–USA. Należy zapewnić lepsze wzajemne połączenia korytarzy sieci bazowej z resztą świata, zarówno w przewozie towarów, jak i w transporcie pasażerskim. EKES wzywa do ustanowienia forum, które ułatwiłoby integrację sieci TEN-T z resztą świata, w tym z krajami sąsiadującymi.

5.7. EKES sądzi, że UE potrzebuje bardziej proaktywnego i skutecznego podejścia, by zadbać o interesy przemysłu europejskiego przez ustanowienie równych warunków konkurencji i zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych za pomocą obowiązujących przepisów handlowych, szczególnie antydumpingowych i antysubsydyjnych.

5.8. Zdaniem Komitetu należy zwiększyć międzynarodową rolę euro jako istotnego narzędzia służącego umocnieniu pozycji Europy na świecie. Wnosi, by zwrócono większą uwagę na przyczyny osłabienia roli euro na świecie oraz zakończono tworzenie unii gospodarczej i walutowej.

5.9. EKES zachęca Komisję do zintensyfikowania starań na rzecz wprowadzenia do WTO unijnego podejścia do handlu i zrównoważonego rozwoju, obejmującego zarówno zobowiązania w zakresie pracy, jak i ochrony środowiska. Powinno to również obejmować dalsze refleksje nad zorganizowanym zaangażowaniem wszystkich grup społeczeństwa obywatelskiego w procesy WTO, ponieważ bez jego uczestnictwa nie może być mowy o prawdziwym zrównoważonym rozwoju.

5.10. Unijny Mechanizm Ochrony Ludności nie jest już w stanie ani na terytorium Unii, ani poza nim w wystarczającym stopniu i na odpowiednią skalę odpowiadać na katastrofy związane ze zmianą klimatu i wielorakimi zagrożeniami. W ramach mechanizmu prowadzone są już dobrze przeciwiczone działania w zakresie klęsk żywiołowych, natomiast korzysta się z niego również w odniesieniu do takich zagrożeń, jak pandemia, poważne zagrożenia przemysłowe, zanieczyszczenie mórz i oceanów na dużą skalę, konsekwencje cyberataków dla sieci elektroenergetycznych i wodociągów dostarczających wodę pitną oraz dla wszelkiej innej infrastruktury podstawowej czy też zarządzanie kryzysami humanitarnymi związanymi z migracją.

5.11. Należy w większym stopniu uwzględnić i koordynować powiązania między ochroną ludności w perspektywie krótkoterminowej a zarządzaniem pomocą humanitarną w perspektywie długoterminowej. Zdaniem EKES-u w tym celu należałoby przeanalizować potrzebę utworzenia europejskiej agencji ochrony ludności i pomocy humanitarnej jako praktycznego mechanizmu bardziej zdecydowanych działań w ramach polityki zagranicznej.

5.12. EKES odnotowuje, że w wielu krajach partnerskich wciąż brakuje pluralistycznego i partycypacyjnego dialogu i kształtowania polityki, a przestrzeń dialogu obywatelskiego i społecznego – mimo wsparcia ze strony Komisji – stopniowo się kurczy. Proponuje, by Komisja we współpracy z EKES-em opracowała projekt pilotażowy „Tablica wyników przestrzeni obywatelskiej” dla niektórych krajów partnerskich w celu corocznego pomiaru stanu dialogu obywatelskiego i społecznego, poczynając od krajów Bałkanów Zachodnich lub krajów partnerstwa Euromed.

6. Krzewienie europejskiego stylu życia

6.1. Konieczne jest wzmocnienie systemów opieki zdrowotnej w niemal każdym kraju europejskim, przy czym trzeba się skupić na profilaktyce i zagwarantować wszystkim dostęp do wysokiej jakości struktur zdrowia publicznego, podstawowych usług zdrowotnych, w tym szczepionek, oraz opieki długoterminowej. Pilnej strategicznej reakcji wymagają kwestie zdrowia psychicznego.

6.2. EKES przypomina, że kluczowe znaczenie ma wspieranie silnego i skoordynowanego europejskiego ekosystemu opieki zdrowotnej, aby wzmocnić strategiczną autonomię przemysłową i suwerenność technologiczną UE oraz poprawić jakość życia obywateli i obywateli Unii. Należy przeprowadzić oddolne mapowanie i analizę, aby ocenić dokładny charakter zidentyfikowanych zależności oraz zaradzić słabościom i niedoborom materiałów strategicznych.

6.3. Migracja jest w dalszym ciągu kwestią priorytetową ze względu na jej wpływ na demografię, gospodarkę i politykę UE (zatrudnienie, sprawy socjalne, rynek pracy, polityka integracyjna, kontrola granic, walka z rasizmem, ksenofobią, populizmem i dyskryminacją). Trzeba będzie nadać ostateczny kształt unijnemu paktowi o migracji i azylu oraz wspólnemu europejskiemu systemowi azyłowemu, dążąc przy tym do zachowania faktycznej równowagi między solidarnością i odpowiedzialnością a zobowiązaniami UE i państw członkowskich wynikającymi z prawa międzynarodowego.

6.4. Kryzys uchodźczy, który narasta w wyniku wojny w Ukrainie, unaocznia jeszcze bardziej kluczowe znaczenie tej dziedziny i wskazuje właściwy sposób reakcji ze strony UE: oprócz zapewnienia uchodźcom natychmiastowej ochrony i wprowadzenia tymczasowych zezwoleń na pobyt i pracę – należy podjąć pilne działania na rzecz integracji uchodźców w społeczeństwach i na rynkach pracy państw członkowskich oraz udostępnić zarówno rządów, jak i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego działającym w terenie odpowiednie środki finansowe.

6.5. 2022 ogłoszono Europejskim Rokiem Młodzieży w uznaniu dla stojących przed nią wyzwań oraz jej minionych i obecnych wyrzeczeń związanych z pandemią COVID-19, a także aby zapewnić jej możliwości uczestnictwa na wszystkich poziomach, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki ochrony środowiska, włączenia społecznego, technologii cyfrowych oraz uwzględniania kwestii związanych z młodzieżą we wszystkich obszarach polityki UE. Bardzo istotne jest, aby rok ten pozostawił po sobie namacalną spuściznę i aby młodzi ludzie każdego roku znajdowali się w centrum inicjatyw na szczeblu UE. W związku z tym Komisja powinna kontynuować prace nad działaniami następczymi związanymi z Europejskim Rokiem Młodzieży w 2023 r. i w kolejnych latach.

7. Nowy impuls dla demokracji europejskiej

7.1. Konieczne są działania zmierzające do poprawy dialogu obywatelskiego z zainteresowanymi stronami i grupami społecznymi oraz między nimi, co pozwoli tym stronom i grupom wziąć na siebie współodpowiedzialność za politykę, która ich bezpośrednio dotyczy, i faktycznie uczestniczyć w jej realizacji, a także promować rolę obywateli w budowaniu przyszłości Europy.

7.2. Dostępnych jest szereg kanałów, które odgrywają ważną rolę w angażowaniu obywateli na poziomie europejskim, takich jak europejska inicjatywa obywatelska. Kanały te nie wystarczają jednak do tego, by zapewnić istotne zaangażowanie obywateli UE, a narzędzia uczestnictwa (takie jak e-uczestnictwo) muszą w większym stopniu sprzyjać włączeniu społecznemu, powinny być wykorzystywane w sposób zorganizowany, dostępne dla każdego i przede wszystkim muszą wywierać większy wpływ.

7.3. W ramach tej koncepcji należy wzmocnić i pogłębić instytucjonalną rolę EKES-u jako uznanego przedstawiciela zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego doradzającego w kwestii kreowania polityki UE, a także podmiotu ułatwiającego i gwarantującego działania w zakresie demokracji uczestniczącej, takie jak zorganizowany dialog z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i panele obywatelskie. Dynamiczne społeczeństwo obywatelskie ma zasadnicze znaczenie dla demokratycznego życia Unii Europejskiej.

7.4. EKES zaleca, by decydenci UE stworzyli spójne (wewnętrzne i zewnętrzne) strategie społeczeństwa obywatelskiego Unii Europejskiej, w tym politykę opartą na: lepszym uznaniu sektora i dialogu obywatelskiego, również poprzez specjalny filar europejskiego planu działania na rzecz demokracji, doroczną ocenę praworządności i europejską strategię na rzecz społeczeństwa obywatelskiego; wspomagające ramy prawne i stworzenie równych warunków działania w Europie; dostęp do finansowania publicznego; mechanizmy monitorowania i ochrony na szczeblu UE.

7.5. By spełnić postulaty obywateli, niezbędne jest skupienie się na działaniach następczych związanych z propozycjami przedstawionymi podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy. EKES oczekuje, że wszystkie instytucje europejskie zgodnie ze swoimi zadaniami i kompetencjami zaangażują się w realizację każdego etapu działań następczych, w tym wniosków ustawodawczych, oraz przyjmą konstruktywne i ambitne podejście w tym zakresie. Komitet jest gotów odegrać swoją rolę oraz zapewnić odpowiednią realizację działań następczych związanych z wynikami Konferencji. W przypadku zwołania konwentu musi odgrywać znaczącą rolę.

7.6. EKES jest przekonany, że – by przywrócić zaufanie do rozszerzenia oraz ulepszyć sposoby docierania UE do naturalnych sojuszników w regionie – UE powinna zdecydowanie włączyć Bałkany Zachodnie w działania mające na celu wcielenie w życie wyników Konferencji w sprawie przyszłości Europy.

7.7. Wojna w Ukrainie spowodowała, że wspólne działania i integracja w kluczowych sektorach, takich jak obronność i polityka zagraniczna, w Europie osiągnęły skalę, którą jeszcze kilka miesięcy temu trudno było sobie wyobrazić. EKES z zadowoleniem przyjmuje wyrażone w Deklaracji wersalskiej zobowiązanie do zwiększenia wykorzystania Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju i zaznacza, że UE powinna dążyć do silniejszej integracji politycznej, która wspierałaby wspólną politykę zagraniczną. Apeluje do państw członkowskich o natychmiastowe rozpoczęcie prac nad wdrożeniem prawdziwie wspólnego i skutecznego systemu obronności, który znacznie zwiększyłby zdolność Europy do obrony⁽¹²⁾. Parlament Europejski – jako bezpośredni przedstawiciel obywateli zgodnie z Traktatami – powinien wziąć udział w podejmowaniu decyzji w tej sprawie na szczelbu UE.

7.8. Parlament Europejski, jak również EKES, partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego muszą uczestniczyć w opracowywaniu planów awaryjnych w celu zwalczania konsekwencji gospodarczych wojny. W szczególności muszą być zaangażowani w kształtowanie poszczególnych elementów strategii REPowerEU.

7.9. EKES podkreśla potrzebę sprostania wyzwaniom związanym z aktywnym uczestnictwem młodzieży w społeczeństwie, kształtowaniu polityki i procesach decyzyjnych, biorąc pod uwagę fakt, że dzisiejsze dzieci i młodzież to pokolenie, które będzie musiało spłacić ogromny dług publiczny zaciągany obecnie przez poszczególne kraje, by poradzić sobie ze skutkami pandemii, a także żyć z konsekwencjami działań podejmowanych obecnie w związku ze zmianą klimatu i nową sytuacją w zakresie bezpieczeństwa w Europie. Niezbędne jest także przyjęcie skoordynowanego europejskiego podejścia opartego na solidnych ramach politycznych i prawnych, które umożliwią przerwanie międzypokoleniowego cyklu marginalizacji. Należy ściśle monitorować realizację ambitnego celu, którym jest wydzwignięcie jak największej liczby dzieci i młodzieży z ubóstwa.

7.10. EKES podkreśla, że równość płci i uwzględnianie aspektu płci powinny być na każdym kroku brane pod uwagę przy tworzeniu i wdrażaniu prawa UE, zwłaszcza że pandemia i spowodowane nią pogorszenie koniunktury pogłębiły nierówności między płciami.

7.11. Żadne działania podejmowane w odpowiedzi na wyjątkowe okoliczności nie mogą być sprzeczne z zasadami praworządności i podziału władzy ani zagrażać demokracji czy też prawom podstawowym obywateli Unii. Należy wdrożyć nowe instrumenty UE służące ochronie i propagowaniu praw podstawowych i praworządności, na przykład cykl przeglądu praworządności oraz mechanizm uzależniający finansowanie UE od przestrzegania praw podstawowych i praworządności. Należy wziąć to pod uwagę szczególnie w przypadku decyzji tymczasowych w drażliwych kwestiach, takich jak nałożenie zakazu nadawania na niektórych nadawców, ograniczenie swobody przemieszczania się ludzi czy inne decyzje podejmowane zarówno w czasie pandemii, jak i wojny.

7.12. EKES zalecił przyjęcie ogólnoeuropejskiej karty praw i obowiązków obszarów wiejskich i miejskich oraz wzywa do stworzenia – na potrzeby paktu na rzecz obszarów wiejskich – modelu zarządzania obejmującego samorządy lokalne oraz lokalne przedsiębiorstwa, zarówno prywatne, jak i nienastawione na zysk, współpracującego z lokalnymi strukturami demokratycznymi i partnerami społecznymi, aby zapewnić wysłuchanie lokalnego stanowiska i pomyślną realizację długoterminowej wizji.

7.13. W odniesieniu do Europejskiego Zielonego Ładu EKES wzywa do wprowadzenia silnych struktur zarządzania, które pozwolą włączyć wszystkie zainteresowane strony w proces opracowywania środków Europejskiego Zielonego Ładu, w tym do:

- utworzenia platformy zainteresowanych stron Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu z udziałem podmiotów działających na rzecz klimatu na wszystkich szczeblach;
- ustanowienia na szczelbu UE forum na rzecz finansowania działań w związku ze zmianą klimatu w celu ułatwienia dostępu do finansowania i usunięcia barier;
- zagwarantowania należytego udziału istniejących europejskich struktur dialogu społecznego;

⁽¹²⁾ Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 1.

- zachęcania państw członkowskich do angażowania samorządów regionalnych, partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w przygotowywanie krajowych i regionalnych planów sprawiedliwej transformacji;
- angażowania młodzieży w sposób bardziej zorganizowany w proces decyzyjny dotyczący zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienia delegata młodzieży w oficjalnej delegaturze Unii na posiedzenia Konferencji Stron;
- strukturalnego powiązania pakietu „Gotowi na 55” z celami zrównoważonego rozwoju ONZ;
- dalszego czerpania z osiągnięć wspólnych prac KE i EKES-u w zakresie europejskiej platformy zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym.

7.14. Instytucje Unii powinny także uznać pierwszoplanową rolę społeczeństwa obywatelskiego w upowszechnianiu kultury opartej na prawach podstawowych i praworządności oraz wspierać jego udział w odpowiednim przekazywaniu wartości i zasad UE. W związku z tym należy wzmocnić rolę społeczeństwa obywatelskiego w cyklu przeglądu praworządności, między innymi za sprawą forum zainteresowanych stron.

7.15. Ponadto EKES uważa, że kluczowe znaczenie ma w tym kontekście zapewnienie zaangażowania przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym partnerów społecznych, organizacji konsumenckich i innych zainteresowanych stron, w kształtowanie, wdrażanie i monitorowanie programu polityki dotyczącej cyfrowej dekady i powiązanych krajowych planów działania.

7.16. EKES zachęca KE do dalszego priorytetowego traktowania kwestii lepszego stanowienia prawa oraz wzywa ją, wraz ze wszystkimi jej służbami, i prawodawców Unii, by stale rozwijali i doskonalili system lepszego stanowienia prawa UE we wszystkich jego aspektach, a także by w swych działaniach systematycznie korzystali z narzędzi i wytycznych w zakresie lepszego stanowienia prawa.

7.17. EKES podkreśla, że Komisja z zasady powinna uzasadniać każdy wniosek ustawodawczy, przedstawiając w pełni opracowaną ocenę skutków. Komisja powinna również przeprowadzać odpowiednie oceny skutków wszelkich przyszłych strategii, tak aby rozpoznać ich wpływ na wczesnym etapie i lepiej przewidzieć łączne efekty poszczególnych inicjatyw.

7.18. EKES zaznacza, że instrumenty lepszego stanowienia prawa muszą pozostać neutralne politycznie i należy wyraźnie oddzielić je od procesu podejmowania decyzji politycznych, który trzeba pozostawić wyznaczonym do tego i uprawnionym organom politycznym.

W procedurach konsultacji publicznych związanych z wnioskami KE należy zadbać o zapewnienie i wyważenie wkładu różnych zainteresowanych stron. Wymaga to zmiany metodyki na taką, która pozwoli lepiej dotrzeć do organizacji społeczeństwa obywatelskiego na poziomie unijnym i krajowym. EKES podkreśla, że uzupełnieniem procedur online musi być zorganizowany dialog z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich etapach kształtowania polityki, w tym na etapie wdrażania i oceny.

7.19. EKES wzywa Komisję oraz w szczególności Wspólne Centrum Badawcze, aby w pełni włączyły go w swój cykl prognozowania i wsparły go w analizowaniu istniejących działań prognostycznych prowadzonych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, związki zawodowe i stowarzyszenia przedsiębiorców.

7.20. Ponadto Komitet apeluje o ciągle zacieśnianie współpracy w zakresie oceny *ex post* rozmaitych inicjatyw.

7.21. Zarówno pandemia, jak i tocząca się obecnie wojna w Ukrainie pokazały, że pilnie potrzebne jest podjęcie dalszych działań na szczeblu krajowym i europejskim w celu ochrony wolnych i pluralistycznych mediów oraz niezależnego dziennikarstwa wysokiej jakości.

Bruksela dnia 14 lipca 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego